

Bruixes, màgia i negoci pertot arreu

Abracadabra: tempesta màgica

Bruixes amb programes de TV, mèdiums convidades per emissores de ràdio, vidents amb 903 propi, viatges organitzats a les piràmides... El 1993 ha vist consolidar-se una nova casta: la dels qui barregen la màgia amb el mercantilisme més descarnat.

Una tarda qual-sevol de primavera als carrers amagats d'una gran ciutat dels Països Catalans. Una dona rossa i madura entra, desfeta, en una botiga molt especial. Dins, els prestatges ofereixen un aspecte de somni enfebrat: imatges de sants, taulells, anells amb calaveres, vídeos d'exorcismes... Una flaire d'encens ofega l'ambient. La dona, amargada, parla amb la dependenta:

—Ahir me la va portar a casa. No m'ho podia creure. L'ex-marit em regrega pels nassos la marfanta per qui em va deixar. Jo no sabia què fer, t'ho jure. Mai no hauria estat capaç d'humiliar-me així. De sobte, ho vaig veure clar: ¡la mala puta li havia fet un treball de domini!

—M'ho imaginava —diu la jove encarregada de la tenda—, però no et preocupes; tinc la solució —i li ofereix un gran penis de cera amb una metxa a la punta—. Mira, és un fal·lus màgic, molt efectiu. Si l'encens el dilluns, el teu home hi veurà només pels teus ulls, tornarà a tu. Aconseguiràs el que vols. Són 1.200 pessetes. Ah, i té garantia.

La rossa abandonada, més calmada, pren amb les mans l'allargada figura:

—Ah, ja voldria que fóra dilluns. ¡Sabrà el que és bo aquesta gata mauala!

Aquesta escena no és un acudit. Va succeir fa poc als budells d'una de les moltes "botigues màgiques" que, com una granissada, han brotat pròsperament pel país. Ofereixen productes, suposadament màgics, típics de totes les religions (de les més minoritàries a les més desconegudes) i creences, benèfics i carregats de forces positives, capaços d'ajudar o de protegir tothom; o bé objectes per a fer "treballs" de màgia (embruixaments a fi de subjugar persones, com l'anomenat "de domi-

ni", d'unir parelles, desunir-les, etc.) amb instruccions incloses. Talismans, penjolls, encens curatiu, amulets contra el mal d'ull... El regust de contalla de vella és evident. Però no és un episodi de fa deu segles, sinó un negoci més que ofereix mercaderies molt especials.

Al final de mil·lenni vivim un interès inusitat per la màgia, el món de les prediccions, la bruixeria i els esperits. Normalment, aquestes conviccions han quedat enterrades en el que hi ha de més profund en la nostra societat, circumscrites a sectors socials determinats (generalment, els més mancats de recursos econòmics o allunyats de les grans urbs). Avui, han florit a primera plana, als més importants centres urbans, amb la complicitat dels mitjans de comunicació. I, com en una gran cadena de muntatge, una peça depèn de l'altra: si no hi haguera afecció per la màgia i els qui la practiquen no necessitaren certs elements, difícils de trobar, per a fer conjurs (plomes d'ocells determinats, plantes rares, etc.), les botigues de què parlàvem perdrien una part dels guanys, perquè viuen d'oferir material a mags i afeccionats. Les bruixes berrugoses de les llegendes del comte Arnau són ara dones benpensants que propugnen una vida marital i equilibrada, i que compaginen la seua ocupació, diguem-ne, paranormal, amb les nits d'hivern amb el marit, els fills i el gos.

EL PERQUÈ D'AQUESTA EXPLOSIÓ

La natura de l'home no pareix que haja variat tant a través del temps. Talment, doncs, com a l'Edat Mitjana els senyors feudals tenien el seu mag particular, avui vidents com Rappel o Octavio Acebes pronostiquen el futur de la classe alta de l'estat espanyol.

Bon nombre d'empresaris catalans tenen el seu assessor màgic que els ajuda a l'hora de decidir moviments de mercat. La venda per correu, els anuncis per televisió, els *shows* en cadenes de ràdio, les aparicions a la petita pantalla, conformen un panorama de fetillers, bruixes i futuròlegs d'una popularitat mai vista abans. Joves sense feina cursant "masters" de màgia, cures de tarot que ensenyen a endevinar el futur en consulta... Sembla que qualsevol pugui refugiar-se en la màgia per a pal·liar les seues necessitats. Fins i tot, l'únic hermafrodita reconegut de l'estat espanyol (nascut a València, per cert) viu de la vidència. ¿Què fa, doncs, que la confiança en la màgia deixi a poc a poc les clavegueres de l'inconscient i la superxeria?

Encara que no és fàcil de trobar-hi una clara resposta, si gent rica, llicenciats universitaris o polítics poderosos es barregen, a les sales d'espera dels consultoris de mags o futuròlegs, amb gent anònima i sense estudis, o habitants de pobles ignots, és senyal que alguna cosa no encaixa en el mecanisme social d'aquests temps. Tot i que el Nou Catecisme de l'Església Catòlica condemna públicament tota manifestació pagana d'aquesta mena, són legió els catòlics que sovintegen gabinets de mèdiums o vidents. La desconfiança en un futur cada vegada més ominós busca un clau ardent per a aferrar-s'hi i molts el troben en la confiança en el món paral·lel i fantàstic de què parlen bruixots o espiritistes. Tanmateix, la crisi econòmica i de valors que vivim, a cada pas més cruenta, la manca de fermesa i d'honradesa d'una gran part de la classe política, i l'anhel intrínsec en l'ésser humà d'alguna cosa més que supere la pura immediatesa materialista i fagocitadora, en què l'home és un llop per a l'home, més el desencís

general i la caparra de la cultura *yuppie* dels 80, fan que la màgia i el seu món de miracles i d'evolució interna de la condició humana tinguen un gran atractiu pertot. La concepció prou estesa que cada persona té a l'abast el poder de la màgia ("el temps és una joia que la majoria d'humans s'esforcen a veure per una sola cara, quan podrien veure-la en tota la seua immensitat", diu un personatge del còmic *Watchmen*, de l'autor anglès Alan Moore, basant-se, de passada, en la teoria de la relativitat. Un altre exemple: "Imagina't una duna de sorra. Si mires a l'esquerra, veus el passat. Si mires a la dreta, el futur. Això és ser vident. Tots podem ser-ho" –parla la protagonista del film *Una bruja en Nueva York*–), i que només cal coneixement per a aconseguir-lo, és una esperança per a molts desencisats, i una font d'ingressos per als organitzadors

de cursats i fires de mostres de màgia. Ens deixàvem un altra qüestió: el poder. Suposadament, la màgia ofereix un gran poder a qui en sap. Capacitat d'influir, de prosperar, de ser respectat... Per molts que haurien donat l'ànima per obtenir poder material, la màgia és un altre recurs que pot resultar atractiu. Fins i tot entre els més escèptics, quan parlen d'embruixaments o de fetilleries, mesclen la burla amb un fons de temor i de respecte pel desconegut.

¿QUÈ ÉS LA MÀGIA?

L'estudiós Osvaldo Pegaso defineix així la màgia: "A l'origen, fou la doctrina i la pràctica d'alguns perses. Després, una ciència que presumia del domini sobre les forces de la natura. Avui, podem dir que és l'art d'efectuar prodigis per mitjà de sortilegis". L'in-

vestigador Leonard Woolf afegeix: "Alguns consideren que la màgia és l'art que tendeix a obtenir resultats que transvasen l'ordre natural de les coses. El seu fonament va lligat a l'existència de forces naturals poc o mal conegudes que escapen al poder de l'home. Té per objecte de descobrir, canalitzar, orientar, utilitzar aquestes forces". Rafael Mateu, psicòleg, filòsof i profund coneixedor dels temes anomenats "paranormals", ens dóna una visió última del concepte: "La màgia és una qüestió polaritzada per l'obscurantisme. Els fenòmens paranormals són aquí, és un fet. I la màgia també, que és la causant de molts d'ells. Consisteix en la mobilització d'energies de part dels humans. El polític que mobilitza les masses és un mag, com també ho és el científic. Els conjurs o les cerimònies són instruments de poder, però la màgia està dins nostre, no la cre-

Fal·lus màgics amb suposades qualitats paranormals.

ARXIU

en els instruments". Mateu continua dient: "L'home és capaç de contaminar-ho tot: la vida social, la política i també la màgia. Així, una cosa pura i mental, la converteix en negoci de velles, embrutant-ne l'essència. Per altra banda, són les dones generalment les més interessades en la màgia, ja que són més intuïtives i emocionals, una condició sine qua non per a apropar-se a aquest camp".

Encara que les definicions siguen molt elàstiques, hi apreciem que la màgia va unida al coneixement, explotació i superació de la ment humana, i a relacionar-la amb la natura. Líricament i al·legòricament, l'antiquíssim *Llibre d'Enoc* confereix a la màgia un caràcter sobrenatural, quan explica que uns àngels luxuriosos van contar els secrets de la màgia a les dones per poder seduir-les. De pas, dóna peu a la creença segons la qual les dones s'acosten més sovint als coneixements encantats, per molt que al llarg de la història els noms eximis vinculats a la màgia hagen estat d'homes (per exemple Roger Bacon, Novalis, Goethe, Aleister Crowley o Jüing). Els presumptes mags d'avui, com els alquimistes del passat —que cobraven grans sumes pels seus serveis, o que s'escarrassaven a trobar la pedra filosofal que tot ho convertiria en or—, uneixen a les idees espirituals que hem exposat abans sobre la màgia, un pragmatisme neoliberal, i afegeixen a l'evolució interna un delit de guany (a més d'un argot hermètic, com el que puguin tenir els metges o els economistes).

EL NEGOCI DE LA BRUIXERIA

Un bon exemple pot ser el barceloní Joan Bosch. Professor de venda i màrqueting, s'ha inclinat finalment

per les senderes del misteri i de l'encisament. Autodenominat mag, mèdiu i vident, més de 15.000 persones són clients habituals de les seves botigues màgiques Sabbat de Barcelona i València (en té un altra a Madrid, i aviat s'expandirà cap a Manresa i Mallorca). Assessora empresaris (amb els seus poders) sobre estratègies financeres i edita la revista *Ritos*, destacada entre les que s'editen a Catalunya tocant a esoterisme. També forma part de l'editorial Protusa, especialitzada en llibres d'ocultisme, amb un important volum d'edició regular. Protusa edita llibres a particulars que puguin pagar-se'ls i publica guies sobre els professionals del món paranormal (més o menys com si es tractara de les "pàgines grogues", amb telèfons i adreces), que inunden les moltes llibreries i editores ocultistes que omplen les nostres terres. És autor

d'un bestseller (*Les claus internes de LUG*, manual pràctic molt senzill per a afeccionats a la màgia, que ja ha venut més de 25.000 exemplars) i organitza viatges per a petits grups al cor màgic de països exòtics: passar una nit a l'interior de la piràmide de Kèops per contactar l'esperit dels faraons i saber què hi ha de veritat en el *Llibre dels Morts*, pot costar més d'un milió de pessetes. Aquest viatge serà enregistrat per una televisió americana. Altres rutes turístiques que Bosch filmarà i vendrà després al millor postor televisiu, poden dur els elegits a parlar amb les tribus perdudes de l'Àfrica central, a visitar als xamans (fetillers) guate-

malencs o als lames del Tibet. Ací els preus baixen: la ruta africana pot costar 250.000 pessetes per 30 dies de viatge. També hi ha per als menys cabalosos, la possibilitat d'apuntar-se al pelegrinatge que Bosch organitza per a demanar favors a la Verge Negra de Montserrat. Per Joan Bosch, "el mag és un mestre que sap més que la resta. La ciència ho consi-

dera tot sota el prisma de la mesura, i existeixen aspectes de l'univers que no es poden mesurar. Els científics hauran de córrer més per acostar-se a nosaltres. D'acord que en la professió que he elegit hi ha molts mentiders, molts fantasmes. Però qui no menteix pot ajudar molt els altres". Ell els ajuda oferint-los els seus coneixements en cursets de màgia al preu de 12.500 pessetes un cap de setmana: "Jo veig molt normal que un cobri. Inverteix moltes hores en això, a

fer avançar en coneixements i a posar-los a disposició de la gent. És just que demani diners als altres. Sense abusar, és clar".

Joana Madrid, per la seua part, és amiga personal de Bosch, futuròloga, vident i encarregada de la botiga Sabbat de València. Ho va aconseguir comprant la franquícia (l'empresari deixa que un particular òbriga una sucursal de la tenda mare) oferta per Bosch, que ella va conèixer al Magic, hipermercat o fira de mostres monumental de la màgia que es fa cada any a Catalunya. Joana és professora de tarot (ser alumne seu costa 7.000 pessetes al mes) i fa encisos màgics. Per exemple, per 17.000 pessetes pot ajuntar o desunir una parella. Així com Bosch sembla un executiu pel seu aspecte (¡que lluny han quedat la vareta i el barret cònic!), Joana Madrid vesteix robes actuals i suggerents: "La majoria dels vidents cobren 7.000 o 10.000 pessetes per tirar les cartes (tarot). Jo en cobro 5.000; procure ser més considerada. ¿La tenda, dius? Sí, va molt bé. A València la gent passa el temps tirant-se el mal d'ull i protegint-se'n. Hi ha molta tradició, i nosaltres oferim els millors productes per a evitar els mals embruixaments". La vident, que assegura sense titubejar que ha vist més d'una vegada Sant Francesc d'Assís, adverteix: "Nosaltres som com psicòlegs o rectors. I pot crear-se una de-

Aleister Crowley era el major ocultista del seu temps.

ARXIU

Als anys 90 la màgia i l'espiritisme no para de rebre nous adeptes.

ARXIU

El costat fosc

En el camp de la màgia hi ha classificacions. La més senzilla és la que divideix la màgia en quatre àrees: màgia blanca (per a millorar la salut), màgia verda (per als mals d'amor), màgia vermella (per a trobar la pedra filosofal) i màgia negra (per a destruir). També trobem classificacions en les quals la vermella tracta de problemes amorosos i que no consideren la màgia verda. Siga com siga, la màgia negra, la més temuda, no és practicada per cap mag o bruixot que tinga contacte amb el públic. O això diuen, almenys, perquè són molts els rumors que insinuen que, en l'actualitat i per sumes elevades de diners, hi ha fetillers que eliminen els enemics del client que així ho demana.

Això té una derivació encara més oculta i fosca: adorar el dimoni per tal d'aconseguir-ne favors, pràctica estudiada per la demonologia. Des del *Faust* de Christopher Marlowe i Goethe, el *Retrat de Dorian Gray* d'Oscar Wilde o *El Fantasma del Paradís* del cineasta Brian de Palma, la literatura i les arts escèniques

pendència forta entre el client i el vident. Això és perillós, i s'ha d'evitar, perquè moltes de les persones que tractem són insegures o inestables”.

BRUIXERIA I MÈDIUMS

Encara que de vegades és difícil de desnuar, la bruixeria té certes característiques que la particularitzen de la màgia. Les que s'anomenen bruixes, “rendeixen tribut a la natura”, com diu en els seus llibres Sybil Leek, bruixa anglesa molt famosa als anys 70. Creuen en un déu masculí (representat pel sol, que nomenen Faune) i en una Gran Mare o deessa femenina (la lluna, que denominen Dia-

Principals deïtats demoníques venerades pels satanistes

Lucifer (emperador)

Belzabet (príncep)

Astarot (gran duc)

Nebirus
(mariscal
de camp)

Llucifugo
(primer
ministre)

Satanachia
(gran
general)

Fleuretty
(tinent
general)

Sargatanas
(brigadier)

Mirion-Belial-Anagaton
(emissaris especials)

Dimoni subordinats

Ablligar
Agares (id.)
Arimon (id.)
Bael (id.)
Balefar (id.)
Bathin (id.)
Lorai (id.)
Marbas (id.)
Pruslas (id.)
Pursam (id.)

han begut en les fonts mitològiques de la fetilleria.

Però, en la realitat, també es dona un cert fanatisme quant a creences demoníques. Les dones que assassinaren un jove familiar, anys enrere, en un poble de València, per fer-ne eixir el diable que creien que

vulgar i els queia malament.

Aquesta grolleria, mostra del fanatisme més absurd, torna a posar en relleu un fenomen propi de la imaginació més desbordant, que pareixia eclipsada per la llum d'una societat tecnificada.

J. M. O.

Joana Madrid, assessora espiritual i encarregada de la botiga Sàbbat de València.

RAFA GIL

na). La connexió psíquica entre l'ànima i la natura és la base de la Wicca, o l'Antiga Religió, en què creuen, fins i tot, des de punts de vista ecològics (entesa total i respecte entre les persones i la Terra). Quasi totes asseguren que són vidents i ofereixen remeis i productes per a tot mal (depressions i estrès inclosos), basats en la medicina natural i la màgia. D'aquest renai-

Vinyetes màgiques

6 de juny de 1916. Wych Cross, Anglaterra. El vell doctor John Hattaway colpeja dues vegades la feixuga porta d'una llòbrega mansió. Un criat amb el rostre de color de serp el fa passar. Roderick Burgess, son amo i mestre del vell Orde Ocultista dels Misteris, espera el visitant. Després d'unes tenses paraules, Hattaway lliura a l'amfitrió un llibre tètric: *El grimori de Magdalene*, obra clau de la més arcana

saviesa. El mag Burgess ja té tot allò que necessita per a aconseguir la cosa més arriscada que mai s'haja proposat: atrapar la Mort. Només de pensar-ho, els ulls li resplendeixen en una mar de sang. Pocs dies després, arriba el gran moment. Si pot invocar i encadenar la Mort, serà el bruixot més gran del seu temps. Més encara que l'arrogant Aleister Crowley, que ell odia perquè tothom el considera el major ocultista conegut. No obstant això, per un moment, Roderick Burgess tremola; pensa en l'ofensa de la seva acció: capturar el Segador, engabiar la Mort, trastocar l'ordre natural de les coses... l'excitació de l'instànt, l'ànsia de glòria, li fan rebutjar les vacil·lacions. Burgess comença, doncs, la cerimònia d'invocació:

—Et done una moneda que vaig fer d'una pedra. Et done un ganivet de sota els pujols i una vara que vaig clavar en l'ull d'un mort. Et done la grapa d'una rata i et done un nom: el nom és "Perdut". Et done sang de les meues venes i una ploma arrancada de l'ala d'un àngel. Invoque amb verí i invoque amb dolor. Obric el camí i obric les portes. T'invoque amb el nom dels antics senyors...

—Vine, vine, ¡vine! —brama l'infernàl cor d'acòlits del fetiller—. Et cridem des de la fosca i vers la fosca.

Moneda i cançó, ganivet i vara, grapa i nom, sang i ploma... ací, en la fosca, t'invoquem...

—Vine, vine, ¡vine! —crien tots plegats, cada vegada més fort. Per fi apareix una presència sobre el cercle màgic.

—Ho hem fet. No puc creure-ho. Hem atrapat la Mort —diu un dels presents.

—No, hem fracassat. No és la Mort —contesta Burgess contrariat—. Però diria que, ben mirat, aquesta nit hem fet un treball profitós.

I d'una ullada examina la pàl·lida i etèria figura que jau a terra: Morfeu, Senyor dels Somnis i dels malsons, conegut amb el nom d'Oneiros pels antics romans; amb el de Mr Sandman pels americans. Morfeu, el germà de la Mort.

Aquest és el principi de *Sandman*, l'amo dels somnis, sèrie de dibuixos publicada originalment per la gran editorial nord-americana DC i distribuïda a l'estat espanyol per la casa editora catalana Zinco. No sols la màgia ha influït poderosament en la imatgeria del carrer, gràcies al cinema o als llibres d'autors com ara Clive Barker o Harlam Ellison. La música (l'estil *afterpunk* del final dels 70, principi dels 80 tenia una tortuosa obsessió per la màgia i l'horror) i la moda (l'anomenada "ona sinistra", que obligava

les noies a vestir com unes atractives bruixes, amb cuir i vinil, i els nois amb robes inspirades en els romàntics del segle XIX i en els medievals, medallons i estrelles per a invocar el dimoni inclosos) han estat també tocades per la vareta del món fascinant de la màgia més rebuscada i llegendària. Recentment, és el *comic* més elaborat allò que s'ha deixat seduir pels efluvis esotèrics.

Sandman, com a exemple, obra del guionista anglès Neil Gaiman, d'un gran èxit als EUA i al nostre país. Un guió complex, dibuixos barrocs i al·lucinants, referències culturals revesses i una passejada constant pel món de la mitologia, la màgia, el temor i la meravella, fan de *Sandman* una obra apassionant, encara que, de moment, hagi deixat de ser un producte d'aparició mensual als quioscos dels Països Catalans i tinga una freqüència més irregular.

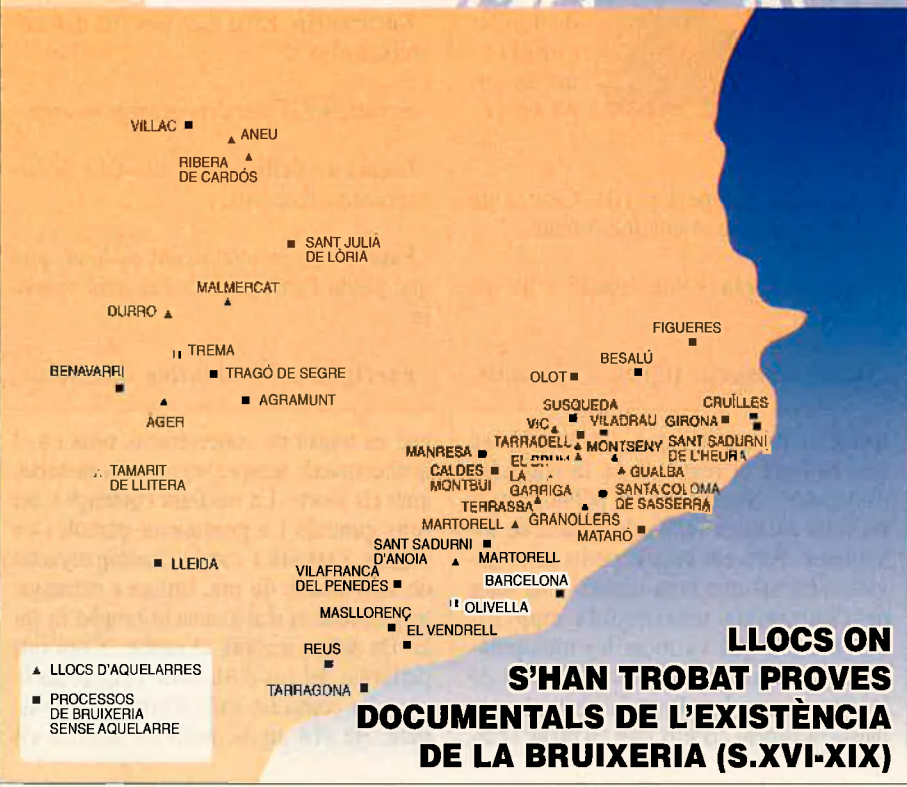
Sandman és només la punta de llança d'un contingent de *comics* selectes i compactes, tots publicats per Zinco, que tenen l'ocultisme i la màgia per *leitmotiv* i part important de les seues històries. Fa pocs anys que comencen de ser editats entre nosaltres, i tenen molt bona acollida per la crítica i un gran nombre de seguidors. Més enllà, han revolucionat, de manera subtil però clara, el *comic* nord-americà, obrint un camp hipnòtic vers la perversitat i el món ocult. Un dels puntals d'aquestes sagues és Neil Gaiman, que, a més de l'èxit de *Sandman*, pot adjudicar-se el mèrit d'haver creat una *faula naïve*, deliciosa i malsana, en què reflexiona sobre la violència i la màgia des dels ulls d'un nen: *Violent Cases*. Altres exemples del mateix guionista són els *Books of Magic* ("Llibres de Màgia"), en què fa una revisió laberíntica de tots els personatges de l'editorial DC que han viscut aventures relacionades amb l'esfera paranormal.

Alan Moore, guru del *comic* dels 80, va crear *Swamp Thing* ("Cosa pantanosa"), una visió panteista, romàntica i ecologista d'un antiheroi monstruós, vinculat amb tota llei de fenòmens tenebrosos. Mike Baron i Kelly Jones, amb *Love after Death* ("Amor post mortem") fan que el personatge Deadman s'enamora d'una fantasma que l'obligarà a integrar-se en un circ endimoniat. En *Arkham Asylum*, Grant Morrison i Dave McKean contraposen Batman a la figura d'Amadeus Arkham, fundador del manicomi del títol i desfet interiorment per la bogeria, l'ocultisme, la ràbia i el caos. *Hellblazer*, amb les desventures de l'investigador paranormal John Constantine o *Demon*, amb les incursions del dimoni Etrigan, el diable esclavitzat per Merlin, el mag llegendari, són més exemples d'un cultiu per a criatures peculiars, gormandes de tenebrosos.

J. M. O.

GEOGRAFIA DELS FENÒMENS DE FETILLERIA I SUPERSTICIÓ

FONT: EROS Y TIANOTOS. JUAN BLAZQUEZ. EDITORIAL ARCAID.

LLOCS ON S'HAN TROBAT PROVES DOCUMENTALS DE L'EXISTÈNCIA DE LA BRUIXERIA (S.XVI-XIX)

▲ LLOCS D'AQUELLARRES
■ PROCESSOS DE BRUIXERIA SENSE AQUELLARRE

Dalt, Adela Ferrer, "la bruixa de Canal 9". Baix, Rosa Espiritual, una de les mèdiums més conegudes de l'estat espanyol. RAFA GIL

xement bruixinesc, se n'ha beneficiat Adela Ferrer, durant molt de temps la bruixa del Canal 9 TV, que fa cursets de màgia mediterrània per 10.000 pessetes el cap de setmana, a més de regir una botiga on també llegeix el tarot: "Jo puc parlar amb els animals i els arbres, perquè, com a bruixa que sóc, he creat una connexió especial amb la natura. La Wicca és especialment femenina. Totes les bruixes adoren una gran mare. És una mena de creença feminista". La seua cambrà és presidida per imatges mitològiques egípcies i greco-romanes, i per una fotografia de la Mare de Déu dels Desemparats i pel llibre, del mateix títol, de Baltasar Bueno, cap de redacció del diari *Las Provincias*: "Sóc cristiana, encara que l'església catòlica censuri les pràctiques de bruixeria -diu-. També crec en el dimoni, perquè l'he vist damunt meu. Fou horrible. Sé que és difícil de donar crèdit a aquesta afirmació, però sé que el vaig veure córrer una vegada davant meu". Adela Ferrer pensa que la gent comença a acceptar l'existència de tipus d'espiritualitat com la que practica, "i estic contenta que els mitjans de comunicació ens donen oportunitat de demostrar a tothom que som reals i normals, no mites".

Les mèdiums, que són les persones dotades amb una suposada capacitat de parlar amb els esperits dels morts, també han

Manual d'esoterisme urgent

Totes les persones vinculades, d'una manera o altra amb el món de la màgia, bruixeria o altres àmbits, diguem-ne, paranormals, utilitzen un llenguatge gairebé críptic, de molt difícil comprensió per als profans. Hem reunit ací, basant-nos en diverses fonts, uns quants termes més o menys bàsics per a poder entendre l'univers lingüístic peculiar dels iniciats en aquestes matèries. Tenyit de folklore, superstició, coneixements medievals i parapsicologia, heus ací un vocabulari elemental per a qualsevol que es tinga per mag o que vulgui llegir sobre fenòmens considerats ultranormals.

Agulla. Les agulles normals de cosir tenen, segons els tractats de màgia, certes propietats; així, un mag pot convertir en impotents uns noucasats fent servir l'agulla amb què s'haja cosit el sudari d'un cadàver.

Alopècia. Mena de conjur utilitzat contra la persona a perjudicar, en temps dels alquímists.

Amaimon. Un dels quatre esperits que els bruixots consideren encarregats de controlar les parts de l'univers; el que s'encarrega d'orient.

Aparició. Fenomen de materialització que permet que els éssers del món espiritual o invisible esdevinguin visibles.

Arcà. Coneixement màgic remot.

Bascània. Fascinació emprada pels mags grecs; fitaven talment els ulls que

vist un renaixement als nostres dies. Un bon exemple el tenim en Rosa Espiritual, que mai no diu els seus vertaders cognoms. Amb unes llargues i morades, que prolonguen uns dits plens d'anells, ha organitzat congressos internacionals de mèdiums, i assegura que ha tingut com a clients al seu consultori John Lennon, l'actriu Diana Dors o la cantant Marta Sánchez, "i també polítics i industrials que no puc anomenar", afegeix. Assegura que ha

hom ho veia tot contrari: el blanc, negre; el lleig, bell, etc.

Bilocació. Facultat que tenen mags privilegiats que els permet de manifestar-se alhora en dos indrets diferents.

Buzis. Ossos utilitzables per a endevinar el futur.

Cern. Cercle que els mags dibuixaven amb el bastó per a evocar els dimonis, en altre temps.

Címbal. Nom que donen els bruixots a la gran cassola de sopes del sàbat.

Clarividència. Facultat de veure-hi sense el concurs dels òrgans òptics, pròpia dels vidents.

Conjurador. Mag que s'atribuïa el poder de convocar dimonis i tempestes.

Comunicació espiritista. Manifestació intel·ligent dels esperits.

Colpejador. Esperit que colpeja parets per comunicar-se amb els vius.

mals.

Cos astral (o perisperit). Centre de sensibilitat i pensament dels humans.

Dafnomància. Endevinació a través del llorer.

Dansa d'esperits (típica de Dinamar-

ca). Ball interpretat per esperits i fantasmes al so d'una música desconeguda al cim de les muntanyes (varia segons les tradicions).

ca). Ball interpretat per esperits i fantasmes al so d'una música desconeguda al cim de les muntanyes (varia segons les tradicions).

Dimoni. Esperit imperfecte que pot millorar amb un esforç voluntari.

Demonologia. Tractat de la natura i de la influència dels dimonis.

Demonomania. Varietat de perturbació mental, consistent a creure's posseït del dimoni.

Diable. Personificació del mal; ésser al·legòric que resumeix les males passions dels esperits

imperfectes.

Déu. Compilació energètica suprema, immortal, bona i totpoderosa; sols existeix una única forma d'energia que cada religió interpreta a la seua manera.

Ectoplàsmia. Formació de cossos o d'objectes d'aparença material, que semblen eixir dels orificis del cos humà.

Encarnació. Estat dels esperits que cobreixen el cos.

Erraticitat. Estat dels esperits errants.

Escala espiritista. Quadre dels diversos ordres d'esperits.

Esperit. Ésser intel·ligent de la creació que pobla l'univers fora del món corporal.

Esriptura automàtica. Esriptura

gué en trànsit de concentració, estat en el qual contactà, sempre segons ella mateixa, amb els morts. La mèdium començà a fer sons guturals i a pronunciar paraules en anglès, castellà i català, acompanyades de moviments de mà, bruscs i estranys: una atmosfera d'al·lucinació omplia la sala. De sobte, recobrà el sentit: "Com que parlàvem del cas d'Alcàsser, m'he concentrat i he contactat amb els meus esperits-guia. He vist aigua, trens circulant, i els

produïda per la mà del mèdium dirigida pel pensament de l'esperit comunicant.

mort.

Espiritualisme. Creença en l'existència d'un ànima immaterial i individual després de la

Evocació. Acte del pensament que sol·licita la intervenció del món espiritual.

Fantasma. Ésser materialment inexistent, però imaginat sota formes materials; en l'ús vulgar normal designa els esperits errants.

Goo. Càpsules de paper plenes de caràcters màgics que demostraven, al Japó, la culpabilitat de les dones delinqüents.

Grimon. Fórmula o clau per a obrir portes màgiques.

Guia. Esperit que inspira els mèdiums, dit comunament "àngel de la guarda".

Hermètica. Varietat de màgia ocult, molt secreta.

Il·luminat. Persona que rep comunicacions espirituals.

Infern. No és cap indret localitzat; es troba allí on habiten els esperits imperfectes.

Iniciat. Persona que coneix la màgia i les seues lleis.

Invocació. Evocació de forces sobrenaturals.

Jacusies. Esperits malignes.

Kamlat. Oració màgica per a invocar els demonis.

Kibbalion. Llibre màgic que conté la clau del funcionament de l'univers, escrit per l'antic mag Hermes Trimegíst.

Lucifer.

Màgia. Ciència dels més savis, que dona poder, pel coneixement de la natura i de la ment, per a suscitar tota llei de fenòmens i d'elevació espiritual; els mags en són els coneixedors (dits "fetillers" en el passat o en les societats primitives).

Magnetisme. Capacitat d'atraure, per un agent especial, un altre ésser vivent.

Manifestació. Acte pel qual un esperit revela la seua presència.

Mèdium. Persona accessible a la influència dels esperits, amb la facultat de transmetre'n les comunicacions.

Món espiritual. Conjunt d'éssers intel·ligents, despallats del seu embolcall material.

Necromància. Art d'evocar les ànimes dels morts a fi d'obtenir-ne informació sobre el futur.

Paradís. No és cap indret localitzat; es troba allí on habiten els esperits no imperfectes.

Psicofonia. Transmissió del pensament dels esperits per la veu d'un mèdium parlant; o bé enregistrament amb magnetòfon de la veu d'un esperit.

Purgatori. No és cap indret localitzat; és el temps que han de passar els esperits errants en el nostre món per a expiar el mal comès en vida, fins a perfeccionar-se.

Quemians. Esperits que se suposa que vetllen pels homes.

Reencarnació. Retorn d'un esperit al món corporal.

Runes. Cartes o caràcters màgics, de gran virtut per als encanteris.

Sàbat. Dia de reunió dels bruixots.

Samael. Vegeu "Diable".

Satan. Vegeu "Diable".

Tarot. Cartes antigues i màgiques que ajuden el vident.

Tiptologia. Comunicació del pensament dels esperits mitjançant percussions o colps.

Vident. Aquell que gaudeix de l'efecte de l'emancipació de l'ànima que es manifesta en estat de vetlla, amb facultat de veure les coses absents com si foren presents.

Wicca. Religió antiga, d'origen celta, en connexió amb la natura; de les persones que practiquen aquest culte, se'n diuen bruixes.

morts m'han dit que Antonio Anglés és lluny d'ací. I que no l'agafarà ningú viu. També he vist un home de més de cinquanta anys". Després de la xerrada, Rosa Espiritual encén una cigarreta i pren un glop del combinat que tenia al costat.

CONEIXEMENTS CRÍTICS

Al costat de les persones del món de la màgia i dels mèdiums que accepten, sen-

se més ni més, els fenòmens que envolten aquest univers, hi ha gent que és també més reticent a empassar-se qualssevol connexions esotèriques. Adela Amado, vident i directora de l'Institut de Parapsicologia Tetragrama, n'és una: "Jo lluite per la fusió entre màgia i ciència i per superar tots els aspectes d'exageració i d'engany que envolten la primera. La màgia existeix, està dins de nostre i podem desenvolupar les partícules subatò-

miques que formen les nostres energies". Amado es mostra contundent sobre el clima actual de brots màgics que assola el país: "Recele molt de treballs i encisaments, perquè la majoria que s'hi dediquen s'aprofiten de la ignorància i de la desesperació del client. Les forces màgiques estan en la nostra ànima. Les energies mentals per a fer màgia estan dintre nosaltres, no en un santó que veu el futur. Aquest utilitza la picaresca, la psicologia i la

La irracionalitat vola en escombra

Quan la medicina, pels volts dels segles XV a XVII, va poder establir les veritables causes de certes afeccions atribuïdes a possessions diabòliques i les pràctiques màgiques quedaven a poc a poc arraconades, els metges havien d'actuar una mica, fer veure que utilitzaven algun ritual màgic. Si no, la gent no acabava de creure que la medicina administrada funcionés.

La comèdia pretenia obtenir un efecte psicològic. Sabem que en moltes malalties la ment fa un paper important.

Ja no som al segle XVI, però les possessions demoníaqes i la influència de les bruixes i bruixots sembla retornar contínuament, si és que mai ha marxat. Retrocedim en els segles. Si abans la ignorància feia pensar que les convulsions dels epilèptics eren produïdes pel dimoni, instal·lat en el cos del malalt, ara que coneixem amb profunditat el mecanisme íntim de moltes afeccions, hi ha gent que prefereix l'exorcista al metge, la bruixa al psiquiatre i el vident a l'expert en qualsevol camp.

¿Per què en l'època dels satèl·lits artificials, dels fàrmacs contra les malalties mentals, dels transplantaments de cor, fetge i altres òrgans i dels aparells mèdics més sofisticats hi ha qui prefereix que li tirin les cartes a que li facin un test per saber si té una depressió? Una resposta seria que la medicina, malgrat els seus evidents i innegables avenços, encara no ho soluciona tot. Qui tingui una malaltia incurable serà capaç d'anar a qualsevol bruixot o exorcista abans de resignar-se. I com que depenen molt de la confiança de la persona en el mètode per guarir-la, encara hi ha molta gent que prefereix pensar en possessions demoníaqes que no pas en problemes que requereixin intervenció del psiquiatre.

La gent busca el més fàcil. Que ens guareixin simplement posant les mans al damunt i fent un ritual sembla més còmode que no pas sotmetre's a una intervenció i dur a terme un llarg tractament. En situacions desesperades, els vidents semblen l'única solució. ¿Com saber on es troba una noia desapareguda o qui va matar certa persona? A manca de pistes, es recorre als vidents i mèdius. Mai no donen pistes concretes —“Antonio Anglés és lluny d'aquí”, diu una mèdiu en aquest reportatge—. I després s'ho fan venir bé per exposar presumptes èxits en les seves prediccions allà on només hi ha hagut afirmacions vagues.

Amaneixen el discurs amb paraules tècniques de les quals ells mateixos en desconeixen el significat real. Cauen en contradiccions, com a mostra de la seva escassa o nul·la cultura científica —però aquí són ajudats per la incultura científica general—. Juguen amb els sentiments, quan diuen que poden unir o separar una parella. Menteixen quan parlen d'universitats dedicades a l'estudi de la parapsicologia o fan servir el nom de científics prestigiosos per manipular algunes de les seves afirmacions. I encara troben el suport de ràdios i televisions —fins i tot de les públiques—.

¿Què era la bruixeria en el segle XVI o en el XVII? L'historiador Agustí Alcoberro, en el seu llibre *El segle de les bruixes* (Ed. Barcanova), dóna algunes hipòtesis, emmarcant-les en el període de la contrarreforma: la bruixeria seria un invent dels seus perseguidors, obsessionats per certes ideologies; seria expressió de problemes

psiquiàtrics, interpretats com a possessions diabòliques; seria una de les formes que va agafar la lluita entre classes socials o entre el poder i sectors marginals; seria una batalla contra les formes de religió pagana. Probablement, cada una d'aquestes causes explicaria alguns dels casos coneguts i cap no els explicaria

tots.

A finals del segle XX, les explicacions són diferents. La bruixeria, la vidència sembla un sistema per a fer diners, basat en la desesperació de certes persones; la pervivència de la irracionalitat; la ingenuïtat medieval sobrevivint en l'era dels viatges espacials; una exemplificació de la ignorància que persisteix en moltes capes socials o el darrer camí per als qui se senten ja desnonats per la medicina oficial.

A les llibreries podem veure obres on s'expliquen fenòmens paranormals, com tirar les cartes o com fer rituals màgics. També tenim llibres de Martin Gardner o d'Henri Broch, entre d'altres, que expliquen aquestes enganyifes i desemmascaren aquests pressumptes curanderos i visionaris. Malauradament, es promou molt més el primer tipus de llibres que no pas el segon. I és que saber que l'ésser humà té tantes limitacions, que no pot endevinar el futur, sinó que ha de lluitar constantment, i que pot tenir malalties incurables, sense que la ciència hi pugui fer res, resulta descoratjador. Sembla que molta gent prefereix somniar, continuar enlairant-se en les escombres de les bruixes, que, en realitat, mai no han aixecat el vol.

Xavier Duran

vidència per a traure diners. El vident veu la predisposició genètica de qui té al davant per a actuar d'una manera o altra. Res més”.

Quant als papers dels *massmedia*, “haurien de prestar suport seriós a les investigacions que es fan en aquest sentit, com passa a l'estranger. No obrir la porta a qualsevol que vulga

Adela Amado dirigeix l'institut de parapsicologia Tetragrama.

RAFA GIL

muntar el número, com passa avui. I respecte a tots els qui diuen que han parlat amb Sant Joan o Satanàs, ho veig com un retorn a les èpoques fosques de la història, a la superxeria. Uns són ignorants i uns altres en saben molt... de diners, és clar”.

Les portes llegendàries de la màgia han trasbalsat la imaginació i han deixat passar els qui en fan una professió. La màgia es converteix, així, en una manera més de fomentar un sistema mercantilista i s'allunya d'allò que era en els llibres de fantasia: una via per a fugir de les cendrelloses ombres de la realitat cap al món del meravellós.

Joan Manuel Oleaque